

اولین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

محل برگزاری دانشکده شهید مفتاح همدان

۳۰ آبان ۱۳۹۲

ارزیان محیط زیست همدان

بررسی زمین شناسی و زیست شناسی (غار سهولان) و ارائه الگوی مدیریتی

و توریستی آن با تکیه بر مسائل زیست محیطی و توسعه پایدار

دکتر امامعلی عاشری^۱. فاطمه حیدرزاده سنگری^{۲*}

^۱ استادیار دانشگاه پیام نور. واحد ارومیه

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی. دانشگاه پیام نور واحد ارومیه

f.heidarzadeh 70@yahoo.com

چکیده

غارها امروزه در جهان بعنوان یکی از مظاهر زیبا و شگفت انگیز طبیعت مورد توجه خاص قرار گرفته اند. وجود آنها در هر ناحیه ای علاوه بر قرار گرفتن در زنجیره اکوسیستم ناحیه به لحاظ اقتصادی نیز در جذب توریست و توسعه ناحیه نقش بسزایی دارند. غارها در صورتیکه بطور صحیح مدیریت شوند می توانند به سهولت با آثار باستانی ساخته شده با دست بشر از نظر اقتصادی برابری کرده و باعث سازگار بودن با محیط پیرامون خود از پایداری بیشتر و عمر طولانی تری برخوردار شوند. غار آبی تاریخی سهولان در شمال شرقی مهاباد با سفره های آبی کم نظیر در جوار روستای سهولان از دهستان آختاچی بخش مرکزی مهاباد به عنوان یکی از مناطقی که از ظرفیتهای لازم برای توسعه گردشگری در منطقه برخوردار است، شناخته شده است؛ که با ارائه الگوی مدیریتی و فراهم نمودن عوامل توسعه و رفع موانع آن می توان به اهداف فوق دست یافت. در تهیه مطالب مربوط به مطالعات کتابخانه ای بطور عمده از کتابها و مقالات خارجی و نیز مطالب موجود در این زمینه در اینترنت استفاده شد. برای ارزیابی میزان رضایت بازدید کنندگان از تسهیلات و امکانات غار پرسشنامه در اختیار بازدید کنندگان قرار گرفت سپس این پرسشنامه توسط SPSS مورد آنالیز قرار گرفت. هدف از انجام این تحقیق شناسایی و بررسی موجودات زنده و ساختارهای زمین شناسی غار سهولان بود تا با استفاده از آن بتوان الگویی ارائه داد تا این محیط بکر و طبیعی در اثر ورود گردشگران رو به زوال نرود، به عبارت دیگر مدیریت غار با شناخت اکوسیستم شکننده غار و راهکارهای ارائه شده بتواند از یک طرف از مظاهر طبیعی غار بهره برداری مناسب نموده و از طرف دیگر این بهره برداری به صورت فرایندی مداوم و دائمی درآید. در این مقاله سعی شده که راهکارهای حفظ محیط زیست و ساختارهای سنگی غار سهولان ارائه شود در عین حال راهکارهای کلی نیز ارائه شده که می توان آنها را برای حفظ غار در محیط طبیعی آن حین بهره برداری گردشگری از آن بکار بست. بعلاوه مهمترین مسائل و کمبودها شناسایی و راه حل آنها نیز ارائه شده است.

اولین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

محل برگزاری دانشکده شهید مفتاح همدان

۳۰ آبان ۱۳۹۲

ارزیان محیط زیست کلان

واژه های کلیدی: زمین شناسی، زیست شناسی، غار آبی سهولان، مدیریت، گردشگری، محیط زیست، توسعه پایدار، راهکارها

۱- مقدمه:

جایگاه صنعت گردشگری در هر کشور بستگی به ساختارهای روشن برنامه ریزی و اجرایی و عوامل محیطی و محاطی حاکم بر آن دارد. یعنی مدیریت برنامه ریزی هر کشور تعیین کننده میزان قابلیت گردشگری در آن کشور است و این قابلیت ها در شاخص های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی جایگاه ویژه ای برای خود پیدا می نماید. مهمترین عوامل جذب توریست و مسافر، وجود جاذبه های طبیعی و مناظر زیبا در یک محیط آکنده از امنیت و آرامش و صمیمی هر منطقه می باشد. نواحی زیبای طبیعی، جنگلها، مناطق کوهستانی، سواحل دریا، رودخانه ها و آبگیرها و تالابها، آب و هوای معتدل و ... از جمله این جاذبه ها محسوب می شوند که هر چه این ویژگی ها بیشتر و متنوع تر و گیرا تر باشد میزان جذب مسافر و توریست بیشتر خواهد شد. که خوشبختانه استانهای شمال آذربایجان و کردستان و کرمانشاه و ... دارای اکثر این ویژگی ها بوده در این بین منطقه موکریان بیشترین ویژگی را که از همه مهمترین شاید محیط صمیمی و امن با مردمانی خون گرم و میهمان نواز دارا می باشد. و از بین دیدنی ها و آثار بسیار ارزشمند طبیعی و باستانی می توان به غار طبیعی آبی سهولان واقع در ۳۰ کیلو متری شرق مهاباد به عنوان یکی از شاخه های گردشگری اشاره نمود (فواد منصور پور، ۱۳۸۲، ۵۳). شاید این مطلب در مورد غارها صادق باشد که هر آنچه که ما امروز داریم بیشتر از آن چیزی است که فردا خواهیم داشت. اگر چه هر سال غار جدیدی کشف می شود، رشد اوقات فراغت و تقاضا برای تفریح در محیط طبیعی، منابع طبیعی را تحت فشار قرار می دهد. بیشتر غارها و محتویات آنها ساختارهای بازمانده از دوران گذشته می باشند و اغلب در شرایط آب و هوایی مناسب تری نسبت به زمان حال تشکیل شده اند. بنابراین ایجاد دوباره ساختارهای غار در مقیاس های زمان طولانی تر از عمر انسان روی می دهد.

غارها از زمانهای گذشته به عنوان پناهگاه، منبع آب و غذا، مکانهای مقدس و پر هیبت برای انسان اهمیت داشته اند. افزایش گردشگری غار در سراسر جهان و تخریب غیر قابل برگشت اکوسیستمهای غار هم از لحاظ منابع زیستی و هم پراکندگی آلودگی و تغییر میکروکلیمای غار در اثر تغییر شکل آن و تعداد فرایند بازدید کنندگان، مشکلاتی را به بار آورده است. استفاده توریستی از غارها مستلزم برنامه ریزی دقیق و اداره مطلوب غار با استفاده از تجارب و تخصص های افراد کارشناس در زمینه های محیط زیست، زمین شناسی و غار شناسی است (فواد منصور پور، ۱۳۸۵).